نیگای پیاو … زاهیر ع□ب□□ش

نیگای پیاو
the male gaze

.……

فیلم ب□ خ□ی ژیان□ ب□□ام ل□ ف□رم□کی چ□کراو□دا، ک□ ل□ ن□وان م□رگ□سات و ب□ختیاریی‌دا ئ□مس□رو ئ□وس□ر د□کات. ل□م کورتکرد‌ن□وی ژیان□دا فیلمسازان د□ب□ت پارچ□کانی ژیان وا ک□ بک□ن□و سازی ب□د□ن ب□ ئ□وی ل□ دونیای□کدا بژی‌ن، جیهان□ک دروست بک□ی‌ن ک□ ر□گ□زکان و□ک یک مام□□یان ل□گ□ل بکر□ت.
ژن ل□ 53٪ مر□قای□تی پ□کد□ه□نن و، 3٪2 ی کاری ه□موو جیهان ژن رای□د□پ□□نن□ت و، ب□□ام 10٪ ئ□ابووری جیهان لای ژن□ و ، 1٪ ی د□س□□ات□ی ل□ سیاس□□تدا ه□ی□. ف□رهن□گ و ه□و□د□انی ف□مین□زم کاریگ□ری□کی ب□سنووری ل□س□ر ر□وت و کاکردن و ت□□ری فیلم داناو□. ی□ک□ک ل□و چ□مکان□ی ک□ ف□مینیست□کان ل□ فیلمدا باسی ل□د□کن چ□مکی نیگ□ای پی□او□ (the male gaze) . . ب□□ام ئ□م□ ئام□ارو کارکردن و ئاراست□ی ب□ت□ک□مان ژن بوون□ ل□ فیلمدا، ت□راوانین و ک□ارد‌نی ژن و پی□او□ ل□ ب□واری فیلمسازی‌دا. ب□ گ□و□ر□ی ت□ژین□و□یک□ی St. Lawrence univeristy ئ□م□ریک□ی ، پ□□وانی س□ر□کی فیلم□کان ، پیاو دوو ه□ندی ژن ر□□ی س□ر□کی د□بین‌ن . ل□ ف□ستیقال□ی ئ□سکاردا، ل□ 92 فیلم ک□ د□سنیشان کراوون ب□ باشترین فیلم ل□ ه□موو ب□ش□کانی فیلمسازی‌دا ، ت□نها 22 ل□س□دی ل□ ژن پ□کهاتبوو، ئ□م□ ل□ کات□کدا ب□گ□و□ر□ی ئام□اری Motion Picture Association of America ر□ژ□ی چوونی ژنان ب□ سین□ما ل□ پیاوان زیات□، ب□گوومان م□ب□ست ل□ ئ□مریکاو ئ□وروپای□، جا ئ□گ□ر ر□ژ□ی چوونی ژن ب□ سین□ما زیاتر ب□ت و□ک ل□ ر□ژ□ی پیاو، ئ□ی د□ب□ت خستن□رووی ک□ش□ی ژن چ□ند ب□ت؟ ئ□ی ر□□گ□ران و کار□کت□ر□کانیان ل□س□دا چ□ندی ئ□و ر□ژ□ی□ پ□ک د□ه□نن؟

ل□تی□ری ف□مینیستی□و□ نیگای پیاو ب□واتای ئ□و□ی□ کات□ک فلیم چیک□ر□ک کار□کت□ر□کی پیاو (ه□ت□ر□ س□کسو□لی)ل□ دیم□ن□کی ر□مانسی و س□کسوالیدا دروست د□کات خ□یال□ و بیری بین□ر ب□ ئ□و□ د□بات ک□ راست□خ□ و ئ□ت□ماتیکی کار□کت□ری ژن د□ب□ت ئوبج□کت و کاری ل□س□ر د□کر□□ت و پی□او□یش ب□ س□وبج□کت و ک□ار د□کات . ک□ار□کت□ری ژن ن□بین□راو□. ف□مینس□ت□کان ب□ان□گ□وازی ئ□و□ د□کن ک□ د□□□ن

بەکاکاکردنی ژن لە فیلمەکاندا سەدان و هەزاران جار رووبداوە بە ئاوەی هیچ رەنگدانەوەیەکی بە مەشکی ئەمە هەبووبێت.، هیچ رەخنەگرو و تیۆرزانێک کاردانەوەیەی بە ئەم بەکاکاکردنی ژنە هەبێت و بیری بە ئاو لایەنە چووبێت.

جا هەکاری گرنگ لەم تەروانینەدا چییە؟ بە بەوشەوەیە ژن لە فیلمەکاندا پیشان دەدرێت؟ هەکارەکەی چییە کە لە فیلمەکاندا ژن بە دامرکاندنەوەی ئارەزوەکانی پیاو پیشان دەدرێت؟ بە بەچوونی ئاوان یەکێک لە هەکارە گرنگەکان، کە رەچاوی ژن ئوبجێکتیڤ واتە هیچ بکارێک نیە، ئاویە کە رەچاوی فیلم سازانی ژن لە بواری فیلم دروستکردندا لە سەدا چوارە. بە واتای لەسەدا نەوەد و شەشی فیلم چەکەران پیاوان. هەر ئاوەشە وای کردووە تەروانینی پیاو زاڵبێت کاریگەری هەبێت بەسەر بواری فیلمسازیدا. بەگوومان ئاو کارەکتەرە ژنەی کە لە فیلمەکاندا پیشان دەدرێت، وێنەی پیاوە بە ژن کە دەبێت وابێت، نەک ژن خۆی چۆنە، بەو شاوەیە پیشان بدرێت. ئاو وێنەیەش وێنەیەکی کامە نیە بە ژن بە تەروانین و بەچوونی فەمینستەکان. ئاوە نیگای پیاوە لە کامێرەی فیلمدا بە ژن و بابێت.

سروشتی مرۆڤیش ئاویە کە چ پیاو چ ژن حەز دەکەن لەش و لاری ژن زیاتر ببینین وەک لە لەش و لاری پیاو. ئاوان لە دەرەوە خوازیاری ئاوەن و بانگەواز بە ئاوە دەکەن کە ئاو نا یەکسانیە پێویست و هەڵسوراوبێت لە رووی بایەلۆژیاوە نەک لە کلتوری ئاو گەلە خێراوە. ئاوان دەڵێن فیلم دەتوانێت بەچوونی خەڵک ئاراستە بکات ، دووبارە بوونەوەی پیشاندانی ژن بە شاوەیە دەبێت بە کلتوور، نەک بە تەنها وەک میزاج و هاوەسی فیلم چەکەرەکە ئاژماری بکەین. بەداخاوە ئاو پەردەکساڵە شتەکی دەگمەن نیە کە هەمیشە ژن بابێت نیە. لە پرسەی دروستکردنی فیلمدا، چەمکی نیگای پیاودا (the male gaze.)، بە واتای بەکاکاکردنی جەستەی ژن و کاراکردنی جەستەی پیاو. فەمینستەکان پێیان وایە بەداخاوە ئەم جۆری کاردنە و لە ناو جۆرگەی ئاوروپاشدا هەیە و، جۆرەکە لە پارادەکساڵ، کە نزیکە لە کەمەگاو کلتوری رژهەاتیەاوە. لەفیلمە ئەکشن و فیلمەکانی هەلیودا هەمیشە ژن تەواو کاری پلانەکانی پیاو بوون، لە کاتایی فیلمەکەدا ژندەبێتە قوربانی بە ئاوەی پیاو بگاتە ترۆپی ئامانجەکەی خۆی.

هەر بگۆڕی ئاماری Motion Picture Association of America رژەی چوونی ژنان بە سینەما لە پیاوان زیاترە، بەگوومان مەبەست لە ئەمریکاو ئاوروپایە، کە لە ساڵی 2012 لە کەی 100 فیلم تەنها

28 ی ئەکتەرە سەرەکیەکان ژن بوون، هەر لەو ئامارەدا لە 57٪ ی ئەو بیست و هەشت لەسەدا کە رۆژەکیان ژن بوو تەمەنیان لە نێوان 13 ـــ 20 ساڵان بووون. هەروەها لە کەی 60٪ ی ئەو ژنانەی کە لە فیلمەکاندا نیشان دەدران بە بەرگی ووروژێنەرو سێکسیە پیشان دەدران و لە نیگای پیاوەوە بە جەستەی ئەوان و وەک کاڵای سێکسی پیشان دەدرا

بەگوومان ئەم چەمکە قسە باسێکی زۆری لەسەرو بەردەوام لە گۆڤار و رۆژنامەکانی ئەوروپادا دیبەیت و گفتوگۆی لەسەر دەکرێت. بەناو ئەمەی کورد و، فیلمی کوردی تا ئێستا لە ژێر خاڵی سفری چەمکی نیگای پیاوداین (the male gaze). دەبێت چەند ساڵی ترمان پێویست بێت، بۆ ئەوەی بگەینە خاڵی سەرو سفری ئەم چەمکە؟ ئەوەش لە بەرئەوەی فیلمی کوردی لە دروستبوونداین. نەمانتوانیە دیمەنێکی ڕەمانسی یان سێکسوالی لە فیلمی کوردیدا دروست بکەین.

ئەوەی کە هەیە، لەو چەند درامایەی کە پیشاندراون لەو فیلمانەی کە کوردستاندا بەرهەم هاتوون هەمیشە لە خولقاندنی نموونەی ژن بە تەروانین، بە خەون و بی حەسرەتن. ژن لەو بەرهەمانەدا هەگری هیچ خەونێک نیە تەنها پەیوەندیەکی عاتیفییان پێکەوە هەیە، یان دایک یان بە وەزیفەی دایکایەتی هەساوە.
لە فیلم و دراماو تانانێت شانۆی کوردیدا پاڵەوانی ژن نادزیتەوە، کە لەگەڵ ناراستیەکانی کەمەگادا و چارەسەرکردنی ئەم ناراستیانە ڕووبەڕوو بێتەوە، یان خاوەنی ناسنامە و ئیندڤیژوەلی خۆی بێت. یان زۆر بەسەربەستانەڵ داوای ئارەزوەکانی ناخی خۆی بکات. یان بۆ ئەوەی پەیوەندیەکی عاتیفیان هەبێت، بەناو لەگەڵ ئەوەشدا بتوانن ئینسجام و ڕێکەوتنیان لەگەڵ هەموو توخم و ڕەگەز و چینێکی کەمەگادا بیبینین.

نیگای پیاو بۆ ژن لە بەرهەمە کوردیەکاندا لەوەدا قەتیس کراوە کە وەزیفەی کارەکتەری ژن گریان بێت بەسەر تراژیدیادا، یان لاواندنەوە بێت بۆ مەرگی کورەکەی، براکەی یان بۆ پرسی نەتەوەکەی دەگری. یان دەست خۆشی لە کورەکەی کردووە کە لە خەباتی چەکداری حیزبایەتیدا بۆشداربوو. راستە گەلی کورد هەمیشە مۆژوویەکی لە کارەسات و تراژیدیا هەبووە، بەناو چ سودێکی هەیە ئەگەر ئەو ئەو کارەسات و تراژیدیایە نەگوزرێتەوە بۆ خاڵی ووشیاری و داهێنان، بۆ هەڵوێستێکی لەو نەریتەوجارێکی تر ناردنەدەرەوەی بە ئاماژەو سیمبوڵ وفۆرمێکی ئیستاتیکی.

هەمیشە بینەریش بەر کارەکتەری کارا و سوبجێکت دەکەوێت کە ئەویش وێنەی ئەو پیاوەیە کە پیشان دەدرێت. بینەریش بە هەمان شێوە لە چاویلکەی نیگای پیاوەوە سەیری فیلمەکە دەکات و، دەیکات بە کولتوری خۆی.
زۆر کەس باوەڕیان وایە جەخت لەوە دەکەنەوە کە نیگای پیاو کاریگەری زیاترو و هەژموونی هەیە لە کلتووری ئەمەدا، لە تیقی و زنجیرە تەلەفیزیۆنیەکان فیلم و تەنانەت ریکلامەکانیشمان، تە سەیری ریکلامەکانی تەلەفیزیۆنە کوردیەکەن بکە، تەنانەت ریکلام بە هەر حەب و دەرمان، چا، خواردنەوە سەوز و میوەیەکیش بکەن دەبێن بە سێکس باش. سوودی بە سێکس هەیە، بێگومان، مەبەست لەسێکسیش، سوبجێکتی پیاوە. و پیاو لە شوێنەدا وەک بکەر و هێز دەردەکەوێت. بابەتی ژن و پیاویش پێویستە بۆ کەمەگا خەیوە. کەم بایەخ کردنی ژن، پێوەندی بە چەمکی کلوری و مەژووی کەمەگاوە هەیە. ئەو دەردە نێک هەر لە بواری ئەدەبی و هونەری فیلم سازی گرتەتەوە، بەکو میدیای کوردی، تەواو لە چاویلکەی پیاوەوە سەیری هەموو رووداوەکان دەکات، ئەوەتا میدیاو رۆژنامەکانی کوردی سەرقاڵ بووە بە سمت و کەفڵ و سنگ و مەمکی کیم کارداشیان kim kardashian
هەندێک ریکلام یان فیلم کە لێش و لارێکی پیاو دەبینین ماسولکەی هەیە، سێکس دەبەت کاسا و پیاو وەک بکەر دەردەکەوێت، بە پێچەوانەوە ئەگەر ژن خاوەنی خاوەنی ماسولکە بێت، لە بابەت بوونی خۆی دوور دەکەوێتەوە.